

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดลำพูน ครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูล คือ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ฯ และ เลขานุการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร ในพื้นที่ 21 อบต. ในจ.ลำพูน ประกอบด้วย อบต.ต้นธง ทาปลาตุก บ้านโฮ้ง ห้วยยาบ นครเจดีย์ บ้านปวง ป่าไผ่ ศรีวิชัย บ้านกลาง ท่าทุ่งหลวง เหล่ายาว มะกอก ทุ่งหัวช้าง แม่ลาน บ้านแป้น ทากาศ น้ำดิบ ลี้ ป่าสัก หนองช้างกิน และ เวียงยอง ในเขตจ.ลำพูน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลออกเป็น 3 ตอนดังนี้

1. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
  - 1.1 โครงการและปัจจัยต่างๆที่ได้ทำการสนับสนุน
  - 1.2 การติดตามผลการสนับสนุน
2. แนวทางในการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ ของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล

สรุปผล

ตอนที่ 1 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1.1 หน้าที่และความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลด้านองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยนายกอบต. ปลัดอบต. และประธานสภาอบต.จะได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ หรือดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง ทั้งนี้พบว่าบทบาทที่ได้รับเลือก 5 อันดับแรก คือ คณะกรรมการกลุ่มต่างๆทางสังคม , ประธานกลุ่มทางสังคม , กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน และ กรรมการกลุ่มเกษตรต่างๆ แต่มีผู้เคยดำรงตำแหน่งเป็น

คณะกรรมการกลุ่มต่างๆทางสังคม มากที่สุด เช่น กรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านเลือกผู้ที่มีความรู้ในหลายๆด้าน และมีประสบการณ์ในการทำงานหลายด้านมาเป็นผู้นำร่องลงมา คือ ประธานกลุ่มทางสังคม เช่น ประธานกลุ่มชาวปลวกกิจศพบ เป็นต้น ตำแหน่งรองลงมาอีกคือ กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญของหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านต้องให้ความไว้วางใจจึงได้รับเลือก ส่วนประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มทางการเกษตรมากที่สุด เนื่องจากว่าประธานศูนย์ถ่ายทอด ฯ ถูกเกษตรกรคาดหวังว่าควรเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการเกษตรเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เลขานุการศูนย์ถ่ายทอด ฯ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเกษตรกรมากที่สุด เพราะว่ามีหน้าที่ในการให้ความรู้ใหม่ๆให้กับเกษตรกร

1.2 การอบรมศึกษาดูงานด้านการเกษตร

ผลวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้เข้ารับการอบรมหลายเรื่อง แต่เรื่องที่ได้รับการอบรมมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ เรื่องลำไย เรื่องปุ๋ยชีวภาพ ดูงานโครงการหลวง อบรมด้านการเกษตรในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ และการปลูกผักปลอดสารพิษ การอบรมเรื่องลำไยมากที่สุด เนื่องจากว่าในจังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกลำไยจำนวนมากและลำไยก็นับเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ดังนั้นผู้นำจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับลำไย รองลงมาคือ การอบรมเรื่องปุ๋ยชีวภาพ เนื่องจากว่า เป็นโครงการของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ความช่วยเหลือ เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตร รองลงมาคือ การศึกษาดูงานโครงการในพระราชดำริ เพื่อจะได้นำวิธีการเพราะปลูกต่างๆไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรพื้นที่ของตนเองเป็นการปลูกพืชแบบเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเลขานุการศูนย์บริการจะมีการอบรมที่แตกต่างจาก กลุ่มอื่นคือ มีการอบรมการจัดทำบูรณาการด้านการเกษตร และการเขียนโครงการและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อมาใช้ในการพัฒนาการเกษตร

1.3 โครงการและปัจจัยต่างๆที่ได้สนับสนุน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม ประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรฯ และ เลขานุการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร พบว่าโครงการ/กิจกรรมที่ อบรม. สนับสนุนมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ อบรมเรื่องปุ๋ยชีวภาพ , อบรมเรื่องการปลูกพืช , อบรมเรื่องการเลี้ยงสัตว์, อบรมเรื่องลำไย และอบรมเรื่องการใช้สารเคมี การอบรมเรื่องปุ๋ยชีวภาพมีมากที่สุด ได้สนับสนุนให้ทำปุ๋ยชีวภาพ โดยมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยชีวภาพ เช่น ถังหมักปุ๋ย เครื่องบดย่อยซากพืช และอุปกรณ์ต่างๆ

การสนับสนุนด้านปัจจัยต่างๆตามความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม เห็นว่า สนับสนุนที่ อบต.สนับสนุนมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ งบประมาณ , วัสดุอุปกรณ์การเกษตร , วัสดุสำนักงาน , สถานที่ทำงานในพื้นที่ของ อบต. และ จัดบุคลากรให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดอบรม แต่การสนับสนุนด้านงบประมาณมากที่สุด เพราะว่าอบต.จะอนุมัติงบประมาณให้ศูนย์ถ่ายทอด ฯ จัดการเอง ในการจัดซื้ออุปกรณ์ และ การจัดกิจกรรมต่างๆ นายกอบต.ให้ความเห็นว่า อบต.สนับสนุนงบประมาณให้ไปแต่เป็นจำนวนไม่มาก เนื่องจากว่าอบต.ต้องรับผิดชอบหลายด้าน จึงมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการทุกโครงการที่ศูนย์ถ่ายทอด ฯ ได้เสนอขึ้นมา จะช่วยเหลือโครงการที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรมากที่สุด

1.4 การติดตามผลการสนับสนุน

การติดตามผลการสนับสนุน ในทัศนะของทั้ง 5 กลุ่มระบุว่าส่วนใหญ่ไม่ได้มีการติดตามผล ในระหว่างการดำเนินโครงการให้เหตุผลว่าจะดูผลงานหลังจากโครงการเสร็จสิ้น และ บาง อบต. ประเมินผลโดยให้ศูนย์ถ่ายทอด ฯ ทำรายงานความก้าวหน้าเสนออบต.

ตอนที่ 2 แนวทางการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานของศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มต้องการ มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทักษะการเขียนโครงการเสนอต่ออบต. ด้านสถานที่ตั้งสำนักงาน และ ให้มีเจ้าหน้าที่เกษตรมาอยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอด ฯ

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ในจังหวัดลำพูน

1. ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล กับทางศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ระหว่างการสนับสนุนหรือการดำเนินงานร่วมกันระหว่างอบต.กับ ศูนย์ถ่ายทอดฯ ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ เกษตรตำบลไม่อยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ ขาดการประสานงาน ขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาการ

ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรรับทราบ การเสนอโครงการต่อบต.แล้วไม่ได้รับการอนุมัติ และการที่ศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่มีการเสนอโครงการให้กับ อบต. ได้พิจารณา

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม มี 3 อันดับ คือ 1) ตัวแทนอบต. และกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ ควรประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ดังกล่าวข้างต้น 2) เกษตรตำบลควรอยู่ ณ สถานที่ที่นัดหมายตามวันและเวลาที่ประชาสัมพันธ์ 3) กรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ ควรจัดทำโครงการให้ทันเสนอก่อนการประชุมกำหนดข้อบังคับของทุกปีงบประมาณ เพื่อให้ได้รับอนุมัติงบประมาณ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยจากตารางที่ 21-25 ได้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ นายกอบต. ปลัดอบต. ประธานสภาอบต. ประธานศูนย์ถ่ายทอดฯ และ เลขาศูนย์ถ่ายทอดฯ มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ที่เกี่ยวกับการเกษตรมาก่อนทำให้มีวิสัยทัศน์ในการสนับสนุน และทำงานให้กับศูนย์ถ่ายทอดฯ

จากตารางที่ 26-30 มีโครงการและกิจกรรมต่างๆที่ อบต. ได้สนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดฯ นั้นมีหลากหลายนับแล้วมีถึง 14 โครงการ แสดงให้เห็นว่าการที่อบต. จะสนับสนุนโครงการอะไรก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ว่าควรจะสนับสนุนการเกษตรในด้านใด

ในความเห็นของผู้วิจัย ที่ผ่านมาศูนย์ถ่ายทอดฯ ต้องการให้ อบต.สนับสนุนในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องการให้สนับสนุนมากที่สุด เนื่องจากว่าศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ได้รับงบประมาณจากส่วนกลางน้อยมาก ไม่เพียงพอในการทำกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อการพัฒนาด้านการเกษตร และเรื่องเบี้ยประชุม ซึ่งได้รับน้อยมากไม่เป็นที่พอใจของกลุ่มกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ จึงต้องขอความช่วยเหลือจากส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การทำงานต่างๆลุล่วงไปได้ด้วยดี

ความต้องการสนับสนุนโครงการเกษตร คือ สนับสนุนโครงการด้านการเกษตร ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร เช่น โครงการอบรมการปลูกกล้วย การปลูกข้าวโครงการเลี้ยงโค โครงการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เป็นต้น และจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกับเกษตรกร เพื่อจะได้มีการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง สอดคล้องกับ พรรณี (2545) พบว่าเกษตรกรต้องการให้อบต. สนับสนุนการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เทคนิค วิธีการ ประสบการ

ต่างๆให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาปริมาณและคุณภาพสินค้าด้านการเกษตร ตลอดจนการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรอีกด้วย

ต้องการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น เครื่องอบลำไย เครื่องร่อนลำไย ถังหมักปุ๋ย เป็นต้น เพื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ถ่ายทอดฯ จะได้อุปกรณ์ใช้สาธิตให้กับเกษตรกร และสามารถนำไปให้เกษตรกรยืม เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกร โดยใช้เป็นอุปกรณ์ของกลุ่มแต่ละกลุ่ม มีการหมุนเวียนกันใช้ร่วมกัน นอกจากนั้นยังต้องการสนับสนุนอุปกรณ์ในสำนักงาน เช่น บอร์ด โต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ถ่ายทอดฯ

ต้องเขียนโครงการเสนอกับทางอบต.เพื่อพิจารณา เนื่องจากอบต. จะต้องมีแผนเขียนแผนปีงบประมาณ ทางศูนย์ถ่ายทอดฯ จะต้องเขียนโครงการเสนอให้กับอบต.ก่อนที่จะถึงปีงบประมาณ เพราะว่า ถ้าหากของงบประมาณครบถ้วนหน้าอบต.ก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือได้ทัน

ต้องการสถานที่ทำการ เนื่องจากว่าในปัจจุบัน สถานที่ทำงานของศูนย์ถ่ายทอดฯ จะตั้งอยู่ในอบต. แต่ไม่มีสัดส่วนเป็นของตนเอง จึงควรสนับสนุนให้มีสถานที่ทำการเป็นสัดส่วน เพื่อการทำงานที่คล่องตัวของทางศูนย์ถ่ายทอดฯ

จากตารางที่ 39 -43 ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม เสนอแนวทางในการสนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดฯ ที่มีความหลากหลายมากนับรวมแล้วมีถึง 12 แนวทาง อย่างไรก็ตาม 5 อันดับแรกนั้นคือ 1) ให้มีเจ้าหน้าที่เกษตรมาอยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ 2) สนับสนุนงบประมาณ 3) ให้มีการประสานงานที่ดีขึ้น 4) เสนอแผนต่ออบต.ให้ทันปีงบประมาณ 5) สนับสนุนโครงการด้านการเกษตร

ที่ผ่านมาอบต.ได้มีการสนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดฯ ในหลายๆด้าน แต่ว่าการสนับสนุนยังทำอย่างไม่เต็มที่ ส่วนมากเป็นการสนับสนุนทางด้านพื้นฐาน เช่นสถานที่ตั้งศูนย์ถ่ายทอดฯ อุปกรณ์ต่างๆเล็กน้อยๆ ทำให้ศูนย์ถ่ายทอดฯ มีการทำงานอย่างไม่เต็มที่ บางโครงการที่เสนอไปก็ไม่ได้รับการอนุมัติ โดยอบต.ได้อ้างว่างบประมาณมีน้อย และในบางครั้ง อบต. ไม่ได้มีการสนับสนุนโครงการด้านการเกษตรหลายๆโครงการผ่านศูนย์ถ่ายทอดฯ เนื่องจากเห็นว่า สนับสนุนให้เกษตรกรโดยตรงได้ผลดีกว่า

การขาดการประสานงานกันในการทำงานที่ดี เนื่องจากเกษตรตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่มีเวลาจะเข้าไปปรึกษากับอบต. และไม่มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างการทำงานร่วมกันทำให้เกิดการแยกกันทำงาน ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจึงไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะว่าการที่เกษตรตำบลไม่อยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ ตามที่ตกลงเวลาไว้อาทิตย์ละสองวันตามที่ได้ประชาสัมพันธุ์ให้กับเกษตรกรทำให้

เมื่อเกษตรกรมาขอคำปรึกษาเจ้าหน้าที่ไม่เจอเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ถ่ายทอดฯ ครั้งต่อมาเกษตรกรจึงไม่มาขอคำปรึกษาด้านการเกษตรที่ศูนย์ถ่ายทอดฯอีกทำให้ศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่ได้ทำประโยชน์ให้กับเกษตรกรอย่างแท้จริง และทำให้ศูนย์ถ่ายทอดฯ เป็นเพียงที่ตั้งศูนย์ถ่ายทอดฯ แต่ที่ไม่มีบุคลากรมาทำงาน หรือว่ามาดูแลทำให้ศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่มีชีวิต การพัฒนาจึงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทธา (2545) พบว่ามีปัญหาเรื่อง ความไม่สะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ การไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ สถานที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความพร้อมในส่วนของอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ของเกษตรกรไม่เหมาะกับการปฏิบัติงานจริง นอกจากนั้นทางศูนย์ถ่ายทอดฯ

ไม่ได้มีการรวมตัวกันเพื่อจะเขียนโครงการเสนอต่ออบต. ได้พิจารณา เนื่องจากว่าศูนย์ถ่ายทอดฯ ยังไม่มีการประชุมกันมากขาดการติดต่อประสานงาน เกษตรตำบลไม่ค่อยจะเข้ามาอบต. จะเข้ามาเมื่อมีธุระ ทำให้ไม่ค่อยเกิดการประสานงานกัน และในการลงพื้นที่ของเกษตรตำบลไม่ได้ส่งข้อมูลของทางเกษตรกรให้ทางอบต.ทราบ เป็นการทำงานแบบต่างคนต่างทำ อย่างเช่น บางครั้ง อบต. จัดโครงการด้านการเกษตรขึ้นมา อบต. ก็เป็นผู้ดำเนินการเองทุกอย่าง โดยศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือ เนื่องจากว่าขาดการประสานงานกัน และไม่ได้มีการประชุมปรึกษากัน ในบางครั้งเกษตรตำบล ก็จะจัดกิจกรรมกับชาวบ้านโดยตรงโดยที่อบต. ก็ไม่ทราบผลงาน จึงเหมือนเป็นการแบ่งแยกกันทำงาน ประธานศูนย์ถ่ายทอดฯ เลขานุการศูนย์ฯ และคณะกรรมการศูนย์ฯ ไม่ได้มีการมาทำงานร่วมกัน และยังไม่ทราบหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องทำอะไรบ้าง จึงไม่เกิดกิจกรรมต่างๆขึ้น คล้ายกับว่าเป็นตำแหน่งที่ตั้งขึ้นในนาม จึงต้องมีการปรับการทำงานระหว่างศูนย์ถ่ายทอดฯ ด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับอบต.ได้เห็นว่าน่าเชื่อถือ เพราะถ้าหากมีความน่าเชื่อถือแล้ว อบต. จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังนั้นเกษตรตำบลจึงเป็นหัวแรงหลัก ในการจะรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ และการขอความช่วยเหลือด้านการเกษตร และที่สำคัญที่สุดคือ ถ้าหากว่าผู้นำด้านอบต. เป็นผู้เห็นความสำคัญของการเกษตรแล้ว จะเป็นตัวผลักดันในการสนับสนุนอย่างดียิ่งอีกทางหนึ่ง เพราะว่าการขอการสนับสนุนจะได้เป็นเรื่องง่าย

ผลวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะหลักของนายกอบต. ปลัดอบต. และ ประธานสภาอบต. มีข้อเสนอแนะว่าทางเกษตรตำบลควรอยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ มากที่สุด เพื่อการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดฯจะได้มีการดำเนินงานต่อไปอย่างเต็มที่ในส่วนของประธานศูนย์ถ่ายทอดฯ มีข้อเสนอแนะว่าควรที่จะพาไปศึกษาดูงานด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น และควรเสนอโครงการด้านการเกษตรให้กับทางอบต.เพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะของเลขานุการศูนย์ถ่ายทอดฯ มีความเห็นว่าจะต้องมี

การประสานงานกันมากกว่านี้ การเกษตรจึงจะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น และ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณมากกว่านี้

บทสรุปจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการทำงานและดำเนินการต่างๆ ว่าอบต.มีบทบาทสำคัญมากต่อการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดฯ เนื่องจากว่าศูนย์ถ่ายทอดฯ ได้รับงบประมาณจากส่วนกลางมา เพียงแค่ค่าประชุมในแต่ละปี ในส่วนของงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมต่างๆนั้นไม่มี ดังนั้นศูนย์ถ่ายทอดฯ จึงต้องขอความช่วยเหลือ ให้อบต.สนับสนุนงบประมาณเกือบทั้งหมด รวมทั้งสถานที่ตั้งศูนย์ถ่ายทอดฯ และอุปกรณ์ต่างๆที่ศูนย์ถ่ายทอดฯ จำเป็นต้องใช้ ก็ต้องได้รับการสนับสนุนจากทางอบต. แต่จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่า ในแต่ละอบต. มีการช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานของศูนย์ถ่ายทอดฯ แตกต่างกัน เช่นเรื่องที่ทำการศูนย์ถ่ายทอดฯ บางอบต.ได้จัดที่ทำการให้เป็นสัดส่วน หรือทำการสร้างอาคารให้ แต่ว่าบางอบต. จะเป็นมุมเล็กๆ ให้กับทางศูนย์ถ่ายทอดฯ โดยจะให้เหตุผลว่าศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่ได้มีการเข้ามาทำงาน และอบต.ไม่มีงบประมาณในการสร้างอาคารสถานที่ให้ เรื่องของโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของอบต.ได้กล่าวว่าศูนย์ถ่ายทอดฯ ไม่ค่อยได้เขียนโครงการขึ้นมาเสนอต่ออบต. ส่วนมากเป็นการเสนอขึ้นมาแบบทันที ซึ่งบางครั้ง อบต. ไม่สามารถที่จะทำการช่วยเหลือได้ เนื่องจากว่าไม่ได้อยู่ในแผนที่วางไว้ ศูนย์ถ่ายทอดฯ ควรเสนอโครงการต่างๆให้กับอบต.ก่อนปีงบประมาณ เพื่ออบต.จะได้บรรจุไว้ในแผน ดังนั้นบทสรุปการวิจัยคือ อบต.โดยส่วนมากได้สนับสนุนการทำงานของศูนย์ถ่ายทอดฯ ในบางส่วน แต่ว่ายังเป็นส่วนน้อยซึ่ง อบต. ให้เหตุผลว่าอบต.ได้มอบโอนให้มาดูแลศูนย์ถ่ายทอดฯ ในนามเท่านั้นเป็นการถ่ายโอนมาแค่ตัวหนังสือ แต่ว่าไม่ได้มีการถ่ายโอนด้านบุคลากรมาด้วย จึงทำให้อบต. สนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดฯ ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร เพราะว่าในบางครั้งการสนับสนุนไปที่เกษตรตำบลโดยตรงก็เหมือนกับเป็นการสนับสนุนกลุ่มคน ซึ่งไม่ได้มองเห็นผลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. อบต.และเกษตรตำบล ควรประสานงานกันมากกว่านี้ คือควรจะมีการนัดปรึกษากันในเรื่องการเกษตร เนื่องจากว่าเกษตรตำบลจะเป็นฝ่ายสำรวจข้อมูลการเกษตร แล้วฝ่ายอบต.จะเป็นฝ่ายสนับสนุน หากมีการประสานงานกันที่ดีจะได้ช่วยเหลือการเกษตรได้อย่างเต็มที่ ไม่ใช่เป็นการแยกกันทำงานนอกจากนี้ เกษตรตำบล ประชาชนศูนย์ถ่ายทอดฯ และคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ ต้องมีการประสานงานกันมากกว่านี้ เพราะว่าในบางครั้งประชาชนศูนย์ถ่ายทอดฯ และคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ ยังไม่ทราบหน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ

เกษตรกร และเกษตรกรตำบลต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร อาจจะใช้วิธีการจัดการประชุมให้บ่อยครั้งขึ้น

2. เกษตรตำบล ควรอยู่ประจำศูนย์ถ่ายทอด ฯ ตามกำหนดการที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรจะได้เข้ามาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเกษตรได้ และอบต.จะให้เห็นการทำงานอย่างจริงจังของเกษตรกรตำบล

3. การเขียนโครงการเพื่อเสนอของบประมาณต่ออบต. ควรเสนอก่อนเดือนสิงหาคม พิจารณาเพื่ออบต.จะได้ทำการบรรจุลงในแผน และอบต.ควรที่จะพิจารณาโครงการเกี่ยวกับการเกษตร เพราะอาชีพของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

4. ควรจัดทำฐานข้อมูลในการทำโครงการ เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงเกษตรกรตำบลการทำงานจะได้ยังคงต่อเนื่อง โครงการจะได้ไม่หยุดชะงัก และไม่สูญเสียงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

5. ควรมีการอบรมให้แต่ละฝ่ายทราบหน้าที่ของตนเอง เพื่อนำไปปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่

6. ต้องสนับสนุนเบี้ยประชุมให้กับกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ เพิ่มเนื่องจากว่าปัจจุบันเบี้ยประชุมมีไม่เพียงพอ

7. ควรจะสนับสนุนอุปกรณ์การเกษตรมากกว่าอุปกรณ์สำนักงานเพราะไม่มีความจำเป็นในการพัฒนาการเกษตรมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลในเขตพื้นที่ 21 อบต.ในจังหวัดลำพูน ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะศึกษาถึงประสบการณ์ของ อบต.ที่สนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดฯ แล้วประสบความสำเร็จ เช่น อบต.มะกอก อบต.ป่าไผ่ เพราะที่ทั้งสองศูนย์ถ่ายทอดฯ ได้รับรางวัล ศูนย์ถ่ายทอดฯ ดีเด่น ปี พ.ศ. 2548 ที่ 1 และ ที่ 2 ตามลำดับ เพื่อทราบถึงแนวทางความร่วมมือ

2. ควรศึกษาถึงวิธีการที่จะทำการประเมินผลการทำงาน โครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์ถ่ายทอด ฯ ได้ทำร่วมกัน เพื่อจะได้ทราบว่า โครงการที่ได้ที่ได้สนับสนุนไปสำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. ควรศึกษาว่าหากมีการถ่ายโอนศูนย์ถ่ายทอด ฯ มาให้กับอบต. โดยตรงเลยจะทำให้การพัฒนาด้านการเกษตรดีกว่าที่ส่วนกลางดูแลหรือไม่เนื่องจากว่าปัจจุบันเริ่มมีการถ่ายโอนภารกิจของศูนย์ถ่ายทอด ฯ มาให้กับอบต.ดูแลบ้างแล้ว